

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
Інститут практичної культурології та арт-менеджменту
Кафедра мистецтвознавчої експертизи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
проф. Іванов С.В.
«___» _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛЕКСИКОН УКРАЇНСЬКОЇ ОРНАМЕНТИКИ

для здобувачів вищої освіти

галузь знань 02 Культура і мистецтво
спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративно-прикладне мистецтво,
реставрація
освітній рівень третій (доктор філософії)
вид дисципліни за вибором

Форма навчання денна
Навчальний рік 2019/2020
Кількість кредитів ECTS 3
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма підсумкового контролю: диференційований залік

Викладач:

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник(и):

Несен Ірина Іванівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи

(вказати авторів: ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра)

ПОГОДЖЕНО:
Директор інституту

_____ (Дичковський С. І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.
20__ р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Завідувач кафедри

_____ (Карпов В. В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № ____ від « ____ » _____

Схвалено науково – методичною радою Академії

Протокол від « ____ » _____ 20__ року № ____

Голова науково-методичної комісії _____
(підпис)

(Іванов С. В.)
(прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ року

1. Анотація (опис) навчальної дисципліни (у т.ч. міждисциплінарні зв'язки):

Навчальна дисципліна «Лексикон української орнаментики» включена до навчального плану підготовки аспірантів та є частиною блоку обов'язкових дисциплін. Цілісно вивчає історію і теорію знань про українську народну орнаментуку. Класифікує орнаментальні мотиви за типами і формами. Розкриває проблеми генези орнаментів. Розглядає український орнамент як культурологічну універсалію.

«Лексикон української орнаментики» відноситься до числа обов'язкових дисциплін другого освітнього рівня вищої освіти «Аспірантура» (3 семестр) і забезпечує підготовку мистецтвознавців-експертів.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна базується на знаннях, спільних для курсів гуманітарних дисциплін: археологія, історія; українознавство, культурологія, історія декоративного мистецтва;

2. Мета дисципліни – навчити студентів цілісно розуміти й аналізувати складні художні ансамблі, комплекси, мистецькі проекти; системно й узагальнююче сприймати художні пам'ятки та застосовувати отримані знання у мистецтвознавчій експертизі.

Опанування курсу підвищує рівень фахового інтелектуального розвитку студентів, формує готовність до подальшого професійного розвитку.

3. Завдання :

- формування теоретичних знань про історію народної орнаментики в Україні;
- вивчення особливостей орнаментальних мотивів форм у різних галузях народної творчості;
- набуття теоретичних знань про особливості зорових образів і назв;
- формування практичних навичок та умінь в галузі аналізу й визначення типології народної орнаментики українців.
- Здатність до виявлення домінантних художніх мотивів української народної орнаментики і їх семантики;

Опановуючи навчальну дисципліну аспірант повинен дотримуватися академічної доброчесності визначеної в НАКККіМ.

4. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- знання елементарних принципів, що визначають характер створення орнаментальних мотивів і цілісних композицій;
- знання соціокультурних чинників формування різних орнаментальних систем;
- вміння визначати шляхи і джерела виникнення орнаментальних форм;
- володіння елементарними навичками атрибуції структури і технологій відтворення орнаментальних композицій.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.	Грунтовні знання історії образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та реставрації, мистецтвознавчої експертизи, основ законодавства у галузі культури і мистецтв. Глибокі знання визначеної сфери дослідження у поєднанні зі знаннями загальної наукової дискусії.	Лекції, практичні заняття	Опитування, тестування, перевірка практичних завдань	10 %
2.	Володіння техніками, прийомами та методиками мистецтвознавчого аналізу та експертизи, атрибуції мистецьких творів і	Лекції, практичні заняття	Опитування, тестування, перевірка	10 %

	пам'яток культури. Уміння виокремити основні етапи розвитку світового та національного мистецтва, вміти виділити та обґрунтувати загальну специфіку культурно-історичних процесів.			практичних завдань	
3.	Здатність до використання різноманітних методів, інформаційних та комунікативних технологій для ефективного спілкування на професійному рівні. Здатність обирати індивідуальну спеціальну область дослідження, виконувати план дослідження згідно з визначеними часовими рамками та завершувати кваліфіковану наукову працю.	Лекції, заняття	практичні	Опитування, тестування, перевірка практичних завдань	10 %
4.	Володіння методами опрацювання мистецтвознавчої літератури, узагальнення та аналізу мистецького матеріалу з дотриманням норм академічної доброчесності, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах. Володіння понятійно-категоріальним апаратом та використовувати фахову термінологію мистецтвознавства, застосовувати їх при проведенні наукових студій та публікації результатів дослідження.	Лекції, заняття	практичні	Опитування, тестування, перевірка практичних завдань	10 %
5.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, відповідально ставитися до виконуваної роботи, самостійно приймати рішення, досягати поставленої мети з дотриманням норм професійної етики. Здатність до особистісно-професійного лідерства та успіху. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Здатність до самоосвіти, самоорганізації, рефлексії, самовдосконалення та продовження професійного розвитку.	Лекції, заняття	практичні	Опитування, тестування, перевірка практичних завдань	10 %
6.	Здатність вивчати та використовувати історичний досвід світових мистецьких практик. Здатність аналізувати актуальний стан та тенденції розвитку сучасного мистецтва.	Лекції, заняття	практичні	Опитування, тестування, перевірка практичних завдань	10 %
7.	Глибокі знання про сучасні засади функціонування та організації культури та мистецтва. Здатність генерувати авторські новації ні пошуки в практику сучасного мистецтва.	Лекції, заняття	практичні	Опитування, тестування, перевірка практичних завдань	10 %
8.	Здатність створювати власний авторський продукт у різних жанрах художньої критики на основі художньо-естетичного аналізу творів мистецтва та мистецьких явищ і процесів. Володіння методологією техніко-технологічного та фізико-хімічного	Лекції, заняття	практичні	Опитування, тестування, перевірка практичних завдань	10 %

	дослідження творів мистецтва.			
9.	Володіння основами атрибуції та оцінки культурних цінностей, проведення експертного мистецтвознавчого дослідження. Володіння основами музейної справи, галерейної справи, експозиційної та виставкової діяльності.	Лекції, практичні заняття	Опитування, тестування, перевірка практичних завдань	10 %
10.	Здатність формувати музейні та галерейні колекції, класифікувати твори мистецтва, здійснювати їх облік. Здатність оцінювати та забезпечувати якість експертної оцінки. Адаптувати діяльність у сфері мистецтвознавчої експертизи до вимог і умов ринку	Лекції, практичні заняття	Опитування, тестування, перевірка практичних завдань	10 %

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	4.1	4.2
Програмні результати навчання (назва)					
Здатність і готовність до особистого розвитку, бажання успіху. Здатність оволодівати сучасними знаннями	ПРН -1				
Вміння аргументувати власну позицію. Здатність застосовувати на практиці знання, навички, та уміння, набуті в результаті дослідницької роботи		ПРН -2			
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Вміння виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї			ПРН -3		
Здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо. Планування й управління проектами.				ПРН -10	
Позитивне ставлення до несхожості та інших культур. Здатність адаптуватись до нових ситуацій у професійній діяльності.	ПРН -11				
Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку й оброблення аналізу інформацій з різних джерел та прийняття рішень. Здатність спілкуватись державною й іноземною мовами усно і письмово на рівні професійного спілкування з предмету основної діяльності.	ПРН -12				
Здатність працювати в міжнародному середовищі. Здатність спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.	ПРН -15				

7. Схема формування оцінки (згідно п.7 «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККІМ» від 16 грудня 2015 р.).

7.1. Форми оцінювання здобувачів вищої освіти:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗР1* (тест): – 15 балів/ 9 балів**.
2. Контрольна робота з тем ЗР2 (тест): – 20 балів/ 12 балів.
3. Самостійне завдання 1: РН 1.2. – 20 балів/ 12 балів.
4. Самостійне завдання 2: РН 1.3. – 25 балів/ 15 балів.
5. Підсумкова контрольна робота (залік): – 20 балів / 12 балів.

* ЗР – змістовий розділ.

** максимальний бал/ порогів бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: диференційований залік.

7.2. Організація оцінювання.

Контроль за якістю навчання здобувача вищої освіти здійснюється за 100-бальною системою. Загальну кількість балів здобувача вищої освіти формують

семестрові бали, отримані з усіх тем змістових розділів (бали, отримані за контрольні роботи (у формі тестування), презентації тощо; бали, отримані за виконання самостійних завдань), а також бали, які отримані за підсумкову роботу (залік).

Зразки тестових завдань для контрольних робіт, перелік самостійних завдань, питання та завдання підсумкової контрольної роботи є складовою у Навчально-методичному комплексі з даної дисципліни.

Зміст курсу поділений на змістовні розділи. Кожний змістовий розділ включає лекції, самостійну роботу здобувачів вищої освіти, які завершуються контролем рівня засвоєння якості програмного матеріалу відповідної частини курсу.

Наприклад, якщо два змістовні розділи, тоді 1 (ЗР1) входять теми 1 – 3, у змістовий модуль 2 (ЗР2) – теми 4 – 7.

<u>Змістовий розділ 1</u>		<u>Змістовий розділ 2</u>		Підсумкова робота / залік
35 залікових балів (максимум)		45 залікових балів (максимум)		
Самостійна робота 20 (максимум)	Контрольна робота 15 (максимум)	Самостійна робота 25 (максимум)	Контрольна робота 20 (максимум)	

Умовою допуску до підсумкової роботи (заліку) є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (*критично-розрахунковий мінімум*). При цьому обов'язковим є успішне складання контрольних робіт та виконання самостійних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова робота / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

У випадку відсутності здобувача вищої освіти з поважних причин відпрацювання та перездачі контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу у НАКККіМ» від 16 грудня 2015 р.

Залік виставляється за результатами роботи впродовж усього семестру. Здобувач вищої освіти, який набрав суму залікових балів (60) має право, отримати підсумкову оцінку за диференційований залік за результатами контролю. Здобувачі вищої освіти, які набрали протягом семестру менше 60 балів, обов'язково складають залік.

Присутність **всіх здобувачів вищої освіти** на диференційному заліку є обов'язковою.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Оцінка за шкалою НАКККіМ (бали)	Оцінка за чотирибальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
74-81		C

64-73	Задовільно	Д
60-63		Е
35-59	Незадовільно	FX
1-34		F

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план занять.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	практичні/ лабораторні	Самостійна робота
Змістовний розділ 1.				
1	Вступ до фаху. Історія народної орнаментики в Україні	2		4
2	Орнаментика українських тканин та килимів			4
3	Орнаментика української вишивки			4
4	Орнаментика в дерев'яних формах і виробках	2		4
5	Орнаментика стінописів	2		4
Змістовний розділ 2.				
6	Класифікаційні системи в українській народній орнаментіці	2		4
7	Домінантні мотиви і форми української народної орнаментики	2		4
8	Особливості термінології традиційних орнаментів	2		4
9	Шляхи і причини еволюції стилістики орнаментів	2		4
10	Районування української традиційної орнаментики	2		4
Змістовний розділ 3.				
11.	Іконографія української орнаментики	2		5
12.	Номінація української орнаментики	2		6
13.	Стилістика української орнаментики	2		5
14.	Типологія української орнаментики	2		6
Всього за навчальною дисципліною		16	16	58

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі (вибрати необхідне):

Лекцій – **28 год.**

Семінари – **0 год.**

Практичні заняття – **0 год.**

Лабораторні заняття - **0 год.**

Консультації - **0 год.**

Самостійна робота – **62 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. Антонович Д. Український орнамент. Українська культура. К. : Либідь, 1993. С.385 – 403.
2. Біняшевський Е. Українські писанки: Альбом / Вст. Стаття, акварелі та упоряди. Ераста Біняшевського. К. : Мистецтво, 1968. 96 с.

3. Жук А.Б. Українські народні килими (XVII – поч. XX ст.). К. : Наукова думка, 1966. 152.
4. Квіти і птахи в дизайні українських килимів. Альбом. К. : Родовід, 2013. 408 с.
5. Кильчевская Э.В. От изобразительности к орнаменту. М. : Наука, 1968. 208 с.
6. Пошивайло О. Ілюстрований словник народної гончарної термінології Лівобережної України (Гетьманщина). Опішне : Українське народознавство, 1993. 235 с.
7. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). К. : Ант, 2005. 400 с.
8. Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України XIII – XVIII ст.). К. : Либідь, 1992. 192 с.

Додаткова:

1. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р., Станкевич М. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : Світ, 1993. 272 с.
2. Відейко, Михайло Юрійович. Трипільська цивілізація [Текст] / М. Ю. Відейко. - Вид. 2-ге. - К. : Академперіодика, 2003. - 183 с.
3. Історія декоративного мистецтва України: У 5 т. / [голов. ред. Г. Скрипник] НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. - Київ, 2016. - 546 с. + 266 іл.
4. Раковський І. Доісторичні митиви в українському народному мистецтві. Матеріали до етнології й антропології. Т. XXI – XXII. Львів, 1929. С. 163 – 186.
5. Самойлович В.П. Народное архитектурное творчество по материалам Украинской РСР. К. : Будівельник, 1977. 232 с.
6. Сидорович С.Й. Художня тканина Західних областей УРСР. К. : Наукова думка, 1979. 156 с.
7. Славянская мифология.Энциклопедический словарь. М. : Эллис, 1995. 416 с.
8. Українське народне мистецтво. Живопис. К. : Мистецтво, 1967. 58 с.

10. Додаткові інформаційні ресурси (інтернет ресурси):

1. <http://www.nbu.gov.ua/> Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
2. www.nibu.kiev.ua/ Національна історична бібліотека України
3. <http://library.nakkkim.edu.ua/> електронний каталог Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
4. <http://ukrlibrary.com.ua> Онлайн-підручники з історії України.
5. <http://elib.nplu.org/> електронна бібліотека «Культура України»
6. http://kultura.ho.ua/books_ku.htm – Культурологічна бібліотека
7. <http://www.etnolog.org.ua/> Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України